

Tarih Dünyasının Vesikalar
Serisinden

★

**Namık Kemal
Ebüzziya Tefvik
Abdülhak Hâmit
ve Abdullah Cevdet**

Tarafından

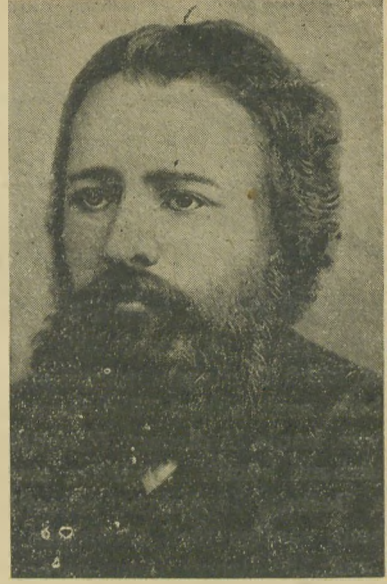
**Abdülhamide
Gizli Mektublar**

Bu sahifede okuyacağınız ve şimdiye kadar neşredilmemiş mektuplar, hepinizi hayrete düşürecektir; belki inanmak istemeyeceksiniz. Biz, tarihin bazı meçhullerini aydınlatmak için bu mektupları neşrederken, bu hususta bir hüküm vermeyi gelmiş, geçmiş devirlerin tahlil ve terkiplerini yapacak tarihçilere bırakıyoruz.

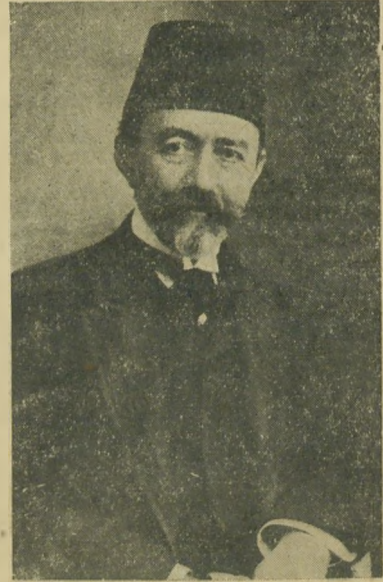
Büyük Vatan Şâiri Namık Kemal'in, Şâir-i-âzam Abdülhak Hâmidin, Namık Kemal'in büyük talebesi, Türk Basınının emekdarı Ebüzziya Tefvik'in ve en nihayet Avrupalara kaçarak neşrettiği İctihad Mecmuası ile istibdada karşı hürriyet mücadelesi açan Abdullah Cevdet'in bu dikkate şayan mektupları, belki o devrin icabatı, belki de Abdülhamidin zeki siyasetinin bir neticesi sayılacaktır. Dediğimiz gibi hükmü tarihe bırakarak bu tarihi mektupları neşrediyoruz.

***

Namık Kemal Bey, hayatının son zamanlarında Sakızda mutasarrıflık yapmakta ve memuriyet maaşına ilâve olarak her ay hazineyi hassadan elli altın almakta idi. Bu aralık oğlu Ali Ekrem de Abdülhamid tarafından Mâbeyn-i Hümâ-

Tarihin ne garip cilvesidir ki, bir gün amansız düşmanı olarak Abdülhamide karşı hürriyet bayrağını çeken Namık Kemal, bir tarihte, ona bu sahifede okuyacağınız telgrafı çekmişti.

Abdülhak Hâmid de, çok sıkıntılı zamanlarında Abdülhamide başvurmuş âcil yardım istemişti.

yun kâtibliğine tayin edildi. Kemal Bey, Sakızdan şu teşekkür telgrafını çekti:

MABEYN-İ HÜMAYUN BAŞKİTABETİ
CELİLESİNE

Oğlum Ekrem hakkında şerefsudur eden inayet-i seniye-i veliyyünnimet aile-i kem-
teranem hakkında meşhud aynı iftihar olan
hezar emsali gibi mukabeleli şükran olmağla
arzu mahmedetten başka söyleyecek bir şey
olmadığının arzına ictisar olunur. — 18 Teş-
rinievvel 1304

KEMAL

***

Abdülhak Hâmid, Abdülhamide çok
parlak cümlelerle hitap ederek para iste-
mektedir. (Sadaka) kelimesini kullanarak
ve hükümdara (Allahın gölgesi) pâyesini
de vererek yazdığı mektup da şudur:

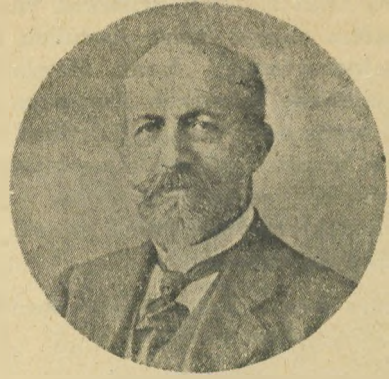
«Bu kullarının velinimet-i bi minnet-i
âzam efendimiz hazretlerinden bir gûna ist-
tirhama yüzüm yoktur. Zira eltaf ve inayet-i
cenâb-ı hilâfetpenahilerinin eday-i şüküründen
âciz olduğum gibi, hassaten ve münhasıran
eser-i üluvv-ü lûtf ve âtifet-i hazret-i tâci-
dârileri olan maaş ve memuriyet-i memlûkâ-
nem dahl ehliyet ve istihkak-ı çâkeranemin
fevkinde bir nimettir. Bununla beraber avatıf
ve eşfak-ı seniye-i hümâyunlarına hadd-ü
pâyan olmadığından bazı havayıcı zaruriye-i
müstemindaneme mebni zammı maaş veya
medâr-ı intiaş suretinde bir sadakai seniye
istirhamı ile penah ve melcei yegânemiz olan
şehriyar-ı mekârımı âsar efendimiz hazretle-
rinin cümleye şâmil bulunan mekârimi
celilei mülûkânelerine kemal-i tazarrula ilti-
caya cür'et eyledim. Cenâb-ı Rabbilmennan
ömrü şevket ve şân-ı zıllillahilerini efun ve
firavan buyursun âmin.

Kulları

Abdülhak Hâmid

***

Ebüzziya Tevfiğin de iki mektubunu
neşredeceğiz. İkinci meşrutiyeti müteakip
Abdülhamid aleyhinde çok söylemiş ve
yazmış bulunan Ebüzziya Tevfik, bu mek-
tuplarının birinde, evinin yanında bir ec-
nebiye ait arsanın hazinei hassadan alın-
masını, ikincisi ile de Bakırköyünde yap-
tırdığı bir köşkün camlarına yapıştıracağı
kâğıdların parasını Abdülhamidden iste-
mektedir. İşte bu mektuplar:

*Ebüzziya Tevfiğin bu sahifede okuyacağınız
mektupları, Abdülhamid ile arasının çok
dostane olduğunu göstermektedir.*

Velinimetim:

Çâkerhanelerinin ittisalindeki arsanın
âhara satılmaması için lûtf-i hümâyunlarına
mağruren vermiş olduğum on gün mühlet bu-
ğün tekml olmuştur. Merhameten mezkûr ar-
sanın Hazine-i Hâssa-i Şâhaneleri marifetiyle
mübayaasını ferman buyurmalarını iltirham
ederim. Arsa bir ecnebiye satıldığı halde çâ-
kerhanelerinde oturmak kabil olmayacaktır.
Herhalde merhamet-i mülûkânelerine mürâ-
caat ederim velini'metim ferman..

abd-i sadıkları

Ebüzziya Tevfik

Ebüzziya Tevfik Bey Bakırköyünde bir
malikâne yaptırmaktadır. Bunun, bildiğimi-
ze göre, her tarafı ikmal edilmiş dahilî cam-
larına kâğıd yapıştırmak kalmıştır, bunun
parası da Abdülhamidden şu satırlarla ist-
tirham olunmaktadır:

Cam kâğıdlarının esmanı için komisyon-
cu çâkerlerini tazyik etmekte olmasından fart-ı
hicab ile arz-ı hale cesaret eylerim ferman..

abd-i sadıkları

Ebüzziya Tevfik

ve melfufu olan puslada da bu esman şöy-
lece izah olunmuştur:

«Evelki fiatı 187,5 İngiliz lirası.

Muahharen ferman-ı hümâyun-ı hazret-i
veliyy-ün-niâmileri üzerine yüzde on iki ko-
misyon tenzil edildikten sonra meblâğ-ı müte-
baki 152 İngiliz lira ve bir çeyrek lira.»

Abdullah Cevdetin mektubu paraya
değil, nişana aiddir. Belki yakınlarına
nişanlar verilmiş ve bundan mahrum ka-
lan Abdullah Cevdet, buna sahip olmak
için yanıp tutuşmuştur. Mektubu Viyana

Tarih Dünyası 1, 15 Nisan 1959.

Sefareti Doktorluğunu yaparken yazmıştır. Malûm olduğu üzere Abdullah Cevdet, Doktor yüzbaşı olarak Haydarpaşa hastahanesinde çalışırken Avrupaya kaçmış ve orada neşre başladığı İctihad mecmuasile hürriyet mücadelesine girişmişti. Sonradan bazı sebepler dolayısıyla Viyana Sefareti doktorluğunu kabul etmişti. İşte nişan isteyen mektubu:

Dahiliye Nazır-ı Celili devletlû Memduh Paşa Hazretlerine

Devletlû efendim hazretleri,

El-nimmetü il-İlah velnimet-i bi imtınan eb-i müşfik-i Osmanlıyan Şehriyar-i kadir dan Efendimiz Hazretlerine olan ubudiyet ve sadakat-ı âcizanemin halisiyet ve vicdaniyetli vasıl-ı mertebe-i sübut olmuştur İtikadında yım. Binâberin bu vadi-i beyan ve hakikatte tatvil-i makali bilüzum görürüm. Hem İtikad-i salif-ül-arz-ı bendegânemin İsabetine burhan ve nişane-i zerrin olmak hem de bendeniz gibi esdikay-i bendegân-ı hilâfetpenâhli idadına dahil bulunmakla müftehr olanlara bir nümune-i teşvik gösterilmek üzere mertebe-i bülend-i sıdk ve ubudiyet-i halisimla mütenasib bir rütbede nişan-ı zîşeref ve şânın inha ve tevcihi eltaf-ı esdikanüvaz-ı devletlerinden İstid'a eyliyorum. Olbabda re'y ve ferman hazret-i men leh-ül-emrindir.

28 Mayıs 1901

Viyana

Tabib-i Sefaret-i Seniye
Doktor
Abdullah Cevdet

Dahiliye Nazırını Memduh Paşa da Abdullah Cevdetin yukarıki mektubu üzerine Abdülhamide şu arizeyi sunmuştur:

«Vellnimet-i biminnetimiz Padişahımız Efendimiz Hazretlerine olan ubudiyet ve sadakatından bahsile münasib rütbeden nişan-ı zîşan ihsanıyla âtıfet-i cedide-i cenab-ı hilâfetpenâhlye mazharlyeti İstirhamına dair Viyana Sefaret-i Seniyesi tabibi Doktor Abdullah Cevdet Efendi tarafından vürud eden mektub leffen takdim kılınmış ve mumaileyh geçen sene dahi bu vechile tazarru'da bulunmuş olmağla emr ü ferman hazret-i men leh-ül-emrindir.

24 Safer 1319 ve 29 Mayıs 1317

Dahiliye Nazırını
Memduh

